

Foto: Colourbox

7

Lav blomsterstriber eller blomsterbrak på din omdriftsjord – lad dem gerne ligge flere år, og omlæg etapevis, så du undgår at pløje hele striben op på én gang

Udsåning for biernes skyld

I de senere år har naturfremmende tiltag i markfladen, så som blomsterstriber, MFO blomsterbrak og MFO bestøverbrak, vundet frem i popularitet. Alle er tilsået med en frøblanding, der består helt eller delvist af blomster, og fungerer som en slags 'tankstation', hvor humlebier, sommerfugle og andre bestøvende insekter kan hente pollen og nektar i sommerperioden.

Du kan opnå 1 bi-point ved at etablere blomsterstriber eller blomsterbrak på din omdriftsjord. Herunder får du anbefalinger til, hvordan du kan gøre denne type tiltag attraktive for de vilde bier. Vær opmærksom på regler for grundbetaling og læs faktaboksen om regler.

Hvorfor scorer blomsterbrak og -striber kun 1 point?

Traditionelle brakarealer, hvor vilde blomster har indfundet sig på naturlig vis, kan over tid udvikle sig til et blomsterrigt slaraffenland for mange flyvende insekter, hvor der både er føde og et fredeligt levested uden markaktiviteter.

I blomsterstriber og MFO brak er forholdene anderledes: udgangspunktet er såning, og i nogle tilfælde også gentagende omlægning (se faktaboks om regler). Derfor er naturværdien som udgangspunkt lavere.

De midlertidige marktiltag kan bruges til at skabe noget tiltrængt variation, og flere føderessourcer i det dyrkede landskab. Men selv den flotteste blomsterstribe eller den mest farverige brakmark har ikke samme værdi for bierne som et naturområde eller permanente småbiotoper, hvor bierne lettere kan finde stabile levesteder, samt en varieret og naturlig sammensætning af planter.

Dette faktaark er en del af en serie, der sætter fokus på, hvordan du kan hjælpe de vilde bier. I alt beskrives 10 forskellige bivenlige tiltag, som er anbefalet af forskere og naturforvaltere, og som du kan udføre på din bedrift. Hvert tiltag er værdisat med 'humlebier' (1-10, hvor 10 er bedst) som indikerer, hvor godt tiltaget er for bierne.

Du kan læse mere om kampagnen på www.lf.dk/bi. Læs også faktaboksen for overblik over de relevante regler.

Hvis du ønsker at anlægge en blomsterstribe eller blomsterbrak på din bedrift, som skal være til gavn for bierne, bør du både overveje hvor tiltaget placeres, hvornår/hvor ofte det omlægges/slås og hvilken frøblanding, der anvendes til udsåning. Her følger tre konkrete anbefalinger.

1. Placering: Brug tiltagene som buffer

Både brak og blomsterstriber kan placeres i midten eller i kanten af marken. Den mest optimale placering er i tilknytning til eksisterende biotoper på bedriften, fx levende hegn, diger, markskel, grøfter, græsningsarealer eller søer. På denne måde vil tiltagene fungere

Honningurt er populær i blomsterstriber. Foto: Anne Eskildsen.

som en buffer, der beskytter naturarealerne mod påvirkning fra pesticider og gødning. Samtidig kan de supplere de stedfaste biotoper, og i blomstringsperioden give føde for nogle af de arter, der lever der.

2. Omlægning af tiltag bør ske i en rotationsordning

Varigheden af både brak og blomsterstriber har stor betydning for, hvor værdifulde de er for bierne. Et godt marktiltag vil på overfladen ligne et attraktivt yngle- og overvintringssted for mange arter af smådyr, og derfor vil det hurtigt komme til at myldre og summe af liv. Men hvis tiltaget omlægges, så kan det dyreliv, som netop er blevet tiltrukket, gå til grunde igen. Dermed opstår en såkaldt 'økologisk fælde'.

For at mindske denne uheldige effekt, kan tiltag omlægges efter et rotationsprincip. Det betyder, at man kun omlægger halvdelen af det enkelte tiltag hvert år. Herved forlænges perioden uden pløjning/omlægning, og der opstår en vekselvirkning, hvor der altid efterlades et uforstyrret område, hvor nogle dyr og planter får lov til at overleve.

Hvis tiltaget over årene gror til i uønskede græsser eller rodukrudd, kan jordbearbejdning og eventuel gensåning anbefales hvert tredje år (se dog faktaboks om regler). En barjordsstribe ud mod afgrøden kan begrænse spredning af ukrudt.

Du kan læse mere om anbefalinger til bi-venlig slåning i faktaark 3

3. Hvilken frøblanding?

En frøblanding bør sikre en bred palet af blomstrende urter, der samlet set tilbyder et varieret udbud af pollen og nektar, kombineret med en lang blomstringsæson - helst fra tidligt forår til sent efterår.

Hvis blomsterriben eller -brakken skal omlægges som en del af markdriften, anbefaler vi en frøblanding bestående af plantearter, som ikke findes i den vilde natur. Den kunne fx indeholde honningurt, oliehorn, fodermarvkål, kornblomst, kornvalmue, hjulkrone og solsikke. De eksotiske arter er udmærkede nektar- og pollenkilder, men insekterne bruger dem ikke ligeså ofte til at yngle eller overvintrere på. Derfor er der mindre risiko for at mange insekter dør, når tiltaget omlægges.

Der er allerflest insekter knyttet til hjemmehørende plantearter. Vil man udlægge blomsterstriber permanent, anbefaler vi, at man lader blomsterne indvandre af sig selv. Det ser måske ikke så prangende ud i starten, men det er billigere, og man opnår en sammensætning af plantearter, som er hjemmehørende og derfor bedre for de vilde bier.

Det kan være en god idé at omlægge blomsterstriberne eller blomsterbrak i etaper. Hvis man nøjes med at omlægge kun halvdelen af det enkelte tiltag hvert år, så er der altid en andel af arealet som kan bruges som redested eller overvintring, fordi det er uforstyrret. Foto: Andrea Oddershede.

Brug evt. blomsterstriberne som bufferareal. Striben kan skåne et naturområde eller en småbiotop fra gødsning og sprøjtning. Foto: Andrea Oddershede.

Få overblik over regler og naturdata*

Regler for Blomsterstriber

Jf. Vejledning om direkte arealstøtte, må blomsterstriber etableres i hele kalenderåret på arealer i omdrift. Tiltagene må ikke etableres på arealer med permanent græs og permanente afgrøder. Tiltaget må heller ikke få permanent karakter og skal holdes fri for opvækst af buske og træer. Arealet er ikke omfattet af et aktivitetskrav, og skal derfor ikke slås.

Blomsterstriber kan kombineres med andre tiltag, fx en barjordsstribe, men disse må tilsammen maksimalt være ti meter brede og maksimalt udgøre 10 % af marken. Anlægges flere tiltag på samme mark, skal afstanden imellem disse være ti meter. Tiltaget har ikke nogen kvælstofnorm.

Regler for MFO brak

Brakken opdeles i 3 kategorier, (1) slåningsbrak, hvor arealet skal slås mindst én gang om året indenfor en fastlagt periode (2) blomsterbrak, hvor du skal foretage en mekanisk jordbearbejdning og senest d. 30. april udså en blanding bestående af mindst 2 forskellige frø- og nektarproducerende plantearter pr. m² (3) bestøverbrak, hvor du skal foretage en mekanisk jordbearbejdning og udså en blanding bestående af mindst 3 forskellige pollen- og nektarproducerende plantearter, som fremgår af en planteartsliste.

I forbindelse med anlæggelse af MFO skal man være opmærksom på, at man skal overholde krydsoverensstemmelseskrav om plantetække på braklagte arealer. Overvej derfor en sikker metode til udsåning af din blomsterblanding så brakken fremstår veletableret.

Ud over reglerne for etablering og slåning som er beskrevet ovenfor, så husk at det ifølge reglerne ikke er tilladt at udnytte eller fjerne det afslåede plantemateriale fra brakarealet. Du kan læse mere om reglerne for slånings- og blomsterbrak i Vejledning om grundbetaling og faktaark fra Landbrugsstyrelsen.

I forbindelse med MFO kan du med fordel kombinere din blomster- eller bestøverbrak med en slåningsbrak året efter. På den måde kan der opstå en vekselvirkning mellem de forskellige arealer, idet de kan 'skiftes til' at give et forskelligt udbud af skjul og føde.

Naturværdier

Hvis du vil udlægge blomsterstriber som bufferarealer til beskyttelse af naturarealer, kan det være praktisk at vide, hvor dine naturværdier befinder sig på bedriften. Med app'en "§3-natur beskyttet natur" kan du få et overblik over naturværdier (HNV-scoren), særlige arter, sten- og jorddiger, fortidsminder og beskyttet natur, der er fundet og registreret på de arealer du står på. Vær opmærksom på, at naturregistreringerne er vejledende, der kan være beskyttet natur og arter, der endnu ikke er registreret på arealerne. Søg på 'Beskyttet Natur' der hvor du henter apps. Du kan også kontakte din kommunale naturmedarbejder, som kan hjælpe dig med mere viden om din natur.

*NB: Vær opmærksom på, at dette blot er et overblik, ikke en fyldestgørende gennemgang af alle regler.

KONTAKT

Anne Eskildsen
Specialkonsulent
Anlæg & Miljø
anee@seges.dk
+45 8740 5423

Andrea Oddershede
Specialkonsulent
Anlæg & Miljø
anod@seges.dk
+45 8740 5444

